

Отето Косово јасно показује да је затворена још једна страница домаће историје и да се пише њено ново поглавље. Србија и ми са њом сигурно никада нећемо признати ту и такву самосталност јужне српске покрајине. При томе не треба стварати лажну дилему да ли је оправдано тражити самосталност за Републику Српску када исто то оспоравамо Шиптарима. Ту дилеме нема. Република Српске конститутивни је и државотворни дио БиХ који је пристао на стварање БиХ као израз престанка сукоба и изградње мира. За разлику од тога Шиптари су национална мањина која је на дијелу државне територије земље која их је прихватила као сопствене грађане прогласила посебну државу.

Београд, чак и да хоће, не може да прихвати комадање државне територије.

Од земље до земље, као и до сада, јављаће се гласови и критика и похвала за оно што су Шиптари учинили, али ће се сви сложити у једном – својој сопственој земљи такву судбину нико не би пожелио. Југ Балкана због тога ће и даље бити ровито политичко подручје одакле још дуго неће доћи нека добра вијест.

Замислим, понекад, као колега по професији, Роберта Бадинтера, бившег адвоката, а једно вријеме и француског министра правосуђа, и покушам да докучим какав је његов став о свему што се десило после 11. септембра 1991. када је створена посебна комисија (по њему названа „Бадинтерова комисија“) која је имала задатак да се изјасни о уставном карактеру бивше Југославије и њених чланица – република.

Без сумње је да су тумачења и ставови те комисије завршили са Југославијом и натјерали у бјесомучну и крваву трку сваки од њених народа, да би се спасли од неизвјесне будућности и тражили излаз у непрегледном мору са једне стране сопствених идеологија, а са друге могућих тумачења развоја кризе и њеног расплета. Изузев у случају да је потпуно свјесно желио сву несрећу која нас је задесила од њега па до данас, мислим да тај човјек нема ни мира ни сна.

О праву зато нећу говорити. Сваком је јасно да то што се дешавало није имало никакве везе нити са домаћим нити са међународним правом. Уосталом, једнострано проглашење независности Косова и признања која су услиједила, доказ су да се само наивни и немоћни позивају на право и правду. Можда је у овом тренутку, када је у питању право, битно истаћи само то да је практично престао значај налаза и закључака „Бадинтерове

комисије“. Признањем Косова од већег броја европских земаља и САД концепт неповредивости авнојских граница постао је ствар прошлости и „Бадинтерова комисија“ отишла је у неповрат. Заправо, све што ће нас чекати у будућности тражи нова правила и нове стандарде понашање.

Посљедњих двадесет година тјера нас да научимо да је за било који народ, у цјелини или само један његов одвојени дио, који жели да опстане на овим просторима од највећег значаја да посједује што већу економску моћ, што израслију политичку класу, што способнији јавни сервис укључујући безбједносне службе, што утицајније медије и што моћније савезнике међу озбиљним свјетским силама. Још када би све то никло, расло и стасало у демократским условима, а изгледа да није нужно, постојало би савршенство.

Због тога је сасвим јасно да Република Српска има два пута до ЕУ, једнако легитимна и легална уз претпоставку да су производ поштовања устава, воље народа и демократске процедуре.

Очито је да на трновит и мучан начин кроз БиХ путујемо до ЕУ. Након толико година тражења узалудних консензуса тешко је претпоставити да ће политички партнери из ФБиХ икада пристати да БиХ сачињена од Републике Српске и другог ентитета постане дио ЕУ. Због тога су пред нама године у којима ћемо све и сваког порукама „Република Српска треба да опстане“, „БиХ ће бити колико и Републике Српске“, „Прихватам БиХ, ако она прихвата Републику Српску“... увјеравати да Дејтон нема алтернативу. Нажалост, показало се да од тога не расту плодови земље, да се не отварају фабрике и да дјеца не уче боље... Иако са Дејтоном на столу, ипак је остала ружна навика правила „Бадинтерове“ игре по којима на Балкану можеш успјети само ако уништиш замишљеног противника. То нас пати и тјера да живимо у земљи у којој политичари муслимани-Бошњаци свакодневно притишћу и гуше Републику Српску и потискују Хрвате из БиХ.

Вјероватно због тога многи сматрају, а што је без сумње израз воље највећег броја грађана Републике Српске и знатног броја грађана другог ентитета, да је од те патње боље мирно раздруживање ентитета по чехословачком моделу и након тога, ако треба и руку под руку, Бањалука и Сарајево до остварења европских стандарда. Тврди се да би у ЕУ тако стигли брже и на крају свеједно били заједно, а зашто не оставити ту могућност и рећи, можда и више него заједно у некој чвршћој и солидарнијој регионалној заједници неколико балканских народа.

Живот после је Бадинтера

Пише: Огњен Тадић
субота, 08 март 2008 15:35

(Аутор је функционер Српске демократске странке РС; текст је објављен у бањалучком недељнику «Нови Репортер»)